

UKRATKO O OPĆEM KOMENTARU BR. 19 (2016)

Save the Children

OPĆI KOMENTAR BR. 19 (2016) o izdvajanju sredstava iz javnih budžeta za realizaciju dječijih prava (član 4 Konvencije o pravima djeteta) UN Komitet za prava djeteta

UVOD

U junu 2016. godine UN Komitet za prava djeteta usvojio je Opći komentar br. 19 (2016) o izdvajanju sredstava iz javnih budžeta za realizaciju dječijih prava (član 4) kao ključni dokument koji treba pomoći državama da ubrzaju provedbu svih dječijih prava definiranih UN Konvencijom o pravima djeteta i njenim opcionim protokolima. Opći komentar će državama olakšati primjenu člana 4 Konvencije o pravima djeteta koji se tiče javnih budžeta. On definira obaveze država članica i daje preporuke o tome kako ostvariti sva dječija prava predviđena Konvencijom, a posebno ona koja se odnose na ranjivu djecu, kroz efektivno, efikasno, pravično, transparentno i održivo donošenje odluka u domenu javnog budžetiranja.

CILJ

Cilj ovog općeg komentara jeste da se unaprijedi razumijevanje obaveza iz Konvencije vezano za budžetiranje u oblasti dječijih prava, kao i da se ojača realizacija tih prava, te promovira stvarna promjena u načinu na koji se budžeti planiraju, usvajaju, izvršavaju i prate, a sve u svrhu bolje implementacije Konvencije i njenih opcionih protokola. Ovaj cilj utiče na mjere koje poduzimaju sva tri oblika vlasti u procesu budžetiranja (izvršna, zakonodavna i pravosudna), nivoi (državni i podržavni), te strukture (kao što su ministarstva, odjeli ili agencije). Obaveza se odnosi i na donatore i korisnike međunarodne saradnje. Ovaj cilj utiče i na druge interesne strane u procesu budžetiranja, kao što su državne institucije za ljudska prava, mediji, djeca, porodice i organizacije civilnog društva. Države potpisnice trebaju, u skladu sa kontekstom, stvoriti uslove za aktivni nadzor i svrsishodno učešće navedenih interesnih strana u procesu kreiranja budžeta.

OBRAZLOŽENJE

Opći komentar br. 19 predstavlja nadogradnju Općeg komentara broj 5 (2003) o općim mjerama za implementaciju Konvencije, a koji govori da je koncept „općih mjera za implementaciju“ kompleksan, te da će Komitet vjerovatno izdati detaljnije opće komentare o pojedinačnim elementima.

Jedan takav element jeste korištenje javnih budžeta. Ovaj opći komentar predstavlja i nadogradnju zasjedanja Komiteta iz 2007. godine na kojem se raspravljalo o odgovornosti država potpisnica vezano za resurse namijenjene dječijim pravima.

Generalni principi na kojima počiva Opći komentar br. 19

1. Pravo na nediskriminaciju: Države su obavezne zaštititi djecu od svih oblika diskriminacije, bez obzira na spol, boju, religiju, jezik, društveno porijeklo, rasnu pripadnost staratelja ili roditelja, etničko ili nacionalno porijeklo, rođenje, invaliditet ili bilo koji drugi status.
2. Najbolji interes djeteta: Najbolji interes djeteta će biti od primarnog značaja u svim postupanjima države koja se tiču djece.
3. Pravo na život, opstanak i razvoj: Sva djeca imaju pravo na život. Obaveza je svih država potpisnica da osiguraju razvoj i opstanak svakog djeteta. Stoga države moraju učiniti vidljivim sve dijelove javnih budžeta koji direktno ili indirektno utiču na djecu svih uzrasta.
4. Komitet prepoznaje da ulaganje u rani rast i razvoj ima ogroman pozitivan uticaj na razbijanje začaranog kruga siromaštva i jači ekonomski razvoj. Nedovoljno investiranje u rani period života djeteta negativno utiče na razvoj djece i može dovesti do nejednakosti i međugeneracijskog siromaštva.
5. Pravo da budu saslušani: Djeca imaju pravo da slobodno izraze svoje mišljenje o svim pitanjima koja ih se tiču. Dječija mišljenja trebaju biti ozbiljno razmotrena, u skladu sa uzrastom i zrelošću djeteta.
6. U procesu budžetiranja neophodno je osigurati učešće djece na državnom i drugim nivoima. Država treba dati povratne informacije djeci koja su učestvovala u tom procesu.
7. Transparentnost u procesu budžetiranja je preduslov za smisleni građansku participaciju.

Budžetski principi na kojima počiva Opći komentar br. 19

- a. Bolje investiranje u realizaciju dječijih prava. Ovaj princip je sadržan u Rezoluciji Vijeća za ljudska prava 28/19. Cilj je povećati transparentnost i ojačati participaciju, trošenje, raspodjelu, međunarodnu saradnju, dječiju zaštitu i praćenje ulaganja u djecu.
- b. Generalna skupština donijela je Rezoluciju br. 28/218 koja promovira transparentnost, odgovornost i participaciju u svim fiskalnim politikama. Ova rezolucija ohrabruje države članice da intenziviraju napore usmjerene ka jačanju transparentnosti, participacije i odgovornosti u fiskalnim politikama.

Stavovi djece

Opći komentar br. 19 također počiva na širokim konsultacijama koje je Komitet proveo sa svim relevantnim akterima, uključujući djecu. 2693 djece iz 71 zemlje širom svijeta konsultovano je putem online ankete. Evo šta su djeca rekla:

- a. Dobro planirajte. Treba biti dovoljno novca u budžetu da se ostvare sva dječja prava;
- b. Nemoguće je da vi uložite u nas ako nas ne pitate u šta trebate uložiti! Mi znamo, a vaše je da pitate;
- c. Ne zaboravite u budžete uključiti djecu sa posebnim potrebama;
- d. Trošite novac pošteno i pametno. Nemojte trošiti naš novac na nešto beskorisno – budite efikasni, štedite;
- e. Ulaganje u djecu je dugoročna investicija, i višestruko se vrati, pa imajte to na umu;
- f. Ulaganje u naše porodice je također bitan način kako osigurati naša prava;
- g. Postarajte se da nema korupcije;
- h. Priznajte prava svih građana, i starih i mladih, tako što ćete poslušati njihovo mišljenje o upravljanju;
- i. Voljela bih da je vlada više odgovorna i transparentna;
- j. Objavite podatke kako se troši novac;
- k. Dostavite informacije o budžetu svoj djeci na način na koje ih možemo lako razumjeti i u medijima koji su popularni kod djece, kao što su društvene mreže.

REZIME

Realizacija prava djece podrazumijeva troškove. Ukoliko države ne osiguraju dovoljnu mobilizaciju resursa, pravednu raspodjelu budžeta i efikasnu potrošnju, zakoni i politike koji se odnose na prava djeteta će ostati prazna obećanja. Resursi su potrebni kako bi sva djeca ostvarila pristup obrazovanju, univerzalnom zdravstvenom osiguranju i adekvatnoj ishrani, te imala korist od socijalne zaštite i bila zaštićena od svih oblika nasilja i eksploatacije. Odgovornost je države da osigura da adekvatna sredstva budu dodijeljena kako bi kvalitetne usluge mogle biti isporučene svakom djetetu bez izuzetka – i bez izgovora.

Usvajanjem Općeg komentara države su dobile detaljno uputstvo kako implementirati Član 4 UN Konvencije o pravima djeteta i kako koristiti javne budžete za realizaciju svih dječijih prava, uključujući prava najranjivijih grupa djece. Kroz komentar se naglašava da države ne smiju diskriminirati bilo koje dijete ili grupu djece kroz mobilizaciju resursa, njihovu raspodjelu ili utrošak javnih sredstava. U svojim odlukama koje se tiču budžeta, države moraju uzeti u obzir sve faktore koji utiču na opstanak, rast i razvoj djece. Najbolji interes djeteta treba biti od primarnog značaja u svim fazama budžetskog procesa.

Kompletan tekst Općeg komentara br. 19 (samo engleska verzija) dostupan je na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/162/31/PDF/G1616231.pdf?OpenElement>

Zajedno možemo učiniti više. Šta misliš o našem radu? RECI.NAM@savethechildren.org

Ljubljanska 16, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel +387 (0) 33 290 671, Fax +387 (0) 33 290 675
<https://nwb.savethechildren.net>